Ч. 33 (12.982). Львів, неділя 14. лютого 1932. [illegible] opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 14·00 „ Піврічно 26·00 „ Річно 48·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Поза політиками чи поза громадянством?

Львів, 11. лютого 1932.

Коли перша заява мін. Перацького з 16. січня ц. р. стрінулася відразу по українському боці з цілком негативним осудом, польські урядові чинники — як зачуваємо — були таким відгуком дуже здивовані. Якто, то українцям замало ще таких медом текучих слів і вони зважуються аналізувати їх та ремствувати, замість з місця поринати у безкритичне захоплення?! Вислідом того здивування була безумовно друга заява тогож міністра, з останнього понеділка, в якій він дав вислів невдоволенню зі скептицизму і непозірливости авторитетних репрезентантів народу в той спосіб, що відсудив їх взагалі від права голосу й заповів реалізування раньше проголошених тез „понад головами політиків". Колиж цю заяву національна преса признала визовом під адресою цілого українського громадянства, то польські проурядові кола знову здивовані або вдають здивованих і раді би вже й ту пресу зарахувати до табору прокажених. Нагадується анекдота про того подорожнього, який поклав свої ноги в заболочених чоботях сусідові на коліна, а коли той почав протестувати, „чемний" подорожній ще й здивувався: „якто, то ви цього не любите?"

Ось маємо перед собою два голоси двох львівських ґазет, з яких одна є офіціяльним органом галицьких бебеків, а друга — хоч і делікатно, але цілком недвозначно підтримує уряд в його „новому курсі" у виданні останніх двох міністерських деклярацій.

Перша з тих ґазет, *„Слово Польське"*, у великій передовій статті п. н. „Крапка над і", пояснює тезу міністра Перацького про ведення національної політики „понад головами політиків" — вібн дотеперішньою практикою уряду у відношенні до самого польського громадянства. Уряд, мовляв, не виключає ніякого громадянського чинника — навіть партійно-політичного — від співпраці й охоче з неї користає" (?!), але „не може ніякій політичній партії признати монополю репрезентувати супроти держави його населення". „Уряд від травня 1926 реалізує свої програми понад головами польських політиків з правої і лівої опозиції, чомуж не мав би реалізувати понад головами політиків з УНДО?".

Наче доповненням повищого коментаря „Слова П." є коментар *„Ґазети Поранної"* у статейці „Над чиїми головами?", поміщений з приводу становища „Діла" супроти нової заяви міністра внутрішніх справ. „Ґазета Поранна" теж дивується і теж пояснює.

„Чи „Діло" (читаємо там) справді гадає, що уряд є такий наївний, щоби спирати пропаґанду національної політики на вербуванні покидьків і на творенні якоїсь „хруніяди". На купівлі совістей малими користями?" І тут-же автор пояснює нам позитивний сенс тої кабалістичної формули „понад головами":

„Понад головами політиків — це не значить цілком понад громадянством і його найбільше вартісними ґрупами. Це означає лише виелімінування з гри того ґуртка професійних партійних грачів, з якими польська державна політика не може найти і не найде спільної мови. А що поза тим ґуртком істнує ще українська інтеліґенція, українське міщанство й українське селянство, а що поза тою обмеженою сферою партійників, яких здобувати не будемо і не бажаємо, є ще величезна господарська і культурна ділянка, є ще ціла дійсність, про те „Діло" повинно памятати. Хіба, що воно (себто „Діло". — Прим. Ред.) — чого ми досі не думали (бачите, яка штудерна дипльоматія! — Прим. Ред.) — служить виключно інтересам тих, з якими порозуміння і співжиття неможливе".

„Слово Польське" каже правду, що післятравнева влада не рахується з політичними партіями, — а ми додамо: не рахується взагалі з громадянством і громадянськими настроями, і то справді не лише у відношенні до українців, але й до поляків, бо інакше не булоб чейже і таких виборів і таких конституційних проєктів і Берестя і багато дечого іншого. Вимог творить потурання тим демаґоґічним гаслам і тим „партійним" критеріям, які влекшують урядові завдання, даючи йому змогу упрощувати складні проблеми, — і таку методу з правила стосується саме до української проблеми. Але уряд навіть у такому легковаженні партійних орґанізацій, як скристалізованих та орґанізованих форм ідеольоґічних течій і прилюдної опінії, не може обійтись без якогось партійного „ерзацу": і тому покликано до життя ББ, як своєрідну „безпартійну партію", яка у післятравневій системі є і „міжпартійною радою" (кн. Радзівіл плюс Морачевський плюс Санойца) і цілим „громадянством" і — сліпим знаряддям, яке має фіґурувати парлямент. І тому „Слово П." зовсім непотрібно говорить про „співпрацю" з усякими громадянськими чинниками, з якої післятравнева влада так охоче користала би, бо і редактори „Слова Польского" (особливо вони: п. Мейбавм і С-ка!) і ми знаменито знаємо, що значить для тої влади „співпраця" і „порозуміння": вступити до ББ і підчинитися безапеляційно волі „рішаючого чинника", в даному випадку — міністерства внутрішніх справ!..

І тому хай нам і „Ґазета Поранна" не закидає „свідомого чи несвідомого непорозуміння", коли розшифровуємо сутній зміст і правдиве значіння тези „понад голови політиків". „Вербування покидьків", „творення хруніяди і „купівля совістей малими користями" — це не є казка з тисячі одної ночі, лише „дійсна дійсність" минулого й сучасного. Адже пп. М. Бачинський і Яворський, уся волинська система воєводи Юзефського, ціла ґрупа Певного, пародія „Рідних Хат", а в Галичині по нинішній день викидання тисячів на „Селянина" — цеж усе *факти*, які маємо на очах, не згадуючи про факти вчорашнього дня з Даниловичівщиною, Ільківщиною і „купівлею совістей" при кожній догідній нагоді. Хтож тут з нас наївний: „Діло" чи „Ґазета Поранна", хто з нас знає краще історію польсько-українських відносин і польської національної політики?!

Та вже повним абсурдом є ділення народу на „ґурток професійних політиків" та інтеліґентську, міщанську й селянську масу. Автор такого поділу наче під облаками сидить і зовсім не здає собі справи з правдивих українських відносин. Тимчасом кожна „дитина в Польщі" знає, що саме серед українців *нема професійних політиків*, бо у нас „політиками" є громадські діячі, які працюють по суспільних, культурних і господарських установах, самі ці установи будували і своєю творчою і позитивною працею їх підтримують, утримуючи найтісніший безпосередній звязок з найширшими масами народу та тримаючи палець на живчику всього творчого національного життя!

І колиж нині твориться леґенду про „ґурток професійних політиків", то це тільки друге видання збанкрутованої леґенди про „ґурток бунтівничої інтеліґенції", „понад головами" якої можна „порозумітися" зі смирним „людкем". Іншими словами: це неповажний підхід до поважної справи, це неповажна забава і пуста витрата енерґії, це заплутування себе у нове заворожене коло й розвязування квадратури кола. Тому цей новий експеримент мусить збанкротувати, як експеримент з „людкем", і чим швидше він збанкротує, тим краще, — не для „ґуртка професійних політиків", а для проблеми польсько-українських взаємин.

Перед реформою самоврядування в Польщі.

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО САМОВРЯДУВАННЯ.

IV. Збірна громада та її устрій. — Прибутки збірних громад новим тягарем для населення.

На ослаблення місцевої самоуправи і скріплення урядової влади спрямований також проєкт творити в громаді двоступеневість у формі т. зв. „солецтва" і „ґміни" та „громади" і „ґміни". Для облекшення громадській управі виконувати адміністративні функції, законопроєкт ділить територію сільської громади, яка не творить одної оселі, на „солецтва". На чолі „солецтва" має стояти вибраний громадською радою на три роки „солтис", як підчинений службово війтові помічний орган на просторі солецтва у справах громадської та урядової адміністрації. З другого боку на місце дотеперішньої громади, що є природним, на ґеоґрафічнім положенні опертим колективом і тому має природний обсяг спільного зацікавлення усіх її мешканців, хоче проєкт покликати до життя т. зв. „громаду". Буде це дотеперішня громада з дуже обмеженим обсягом ділання і т. зв. „ґміну", тобто волость, що буде штучним твором, нездатним до самоуправного життя наслідком недостачі спільноти інтересів між поодинокими складовими частинами, дотеперішніми громадами.

Та не в організуванні самоуправного життя тут діло. Переносячи до Галичини істнуючу на території б. російської дільниці інституцію „збірної громади", проєкт має на меті в першу чергу направити і скріпити загальну адміністрацію.

„Ріжноманітність типів громади" — читаємо в мотивах проєкту, — „під оглядом величини і засобів, необхідних до виконування широких прилюдних завдань, які сучасне законодавство доручає громаді, утруднює, ба робить просто неможливим, раціональну управу дер-

жавою в багатьох важких ділянках прилюдного життя, не виключаючи такої важкої ділянки як забезпечення державі найбільшої оборонности. Тому проект розвязує цю проблему, покликуючи до життя на території всієї держави „ґміну“ (тобто волость — Ред.), достаточно сильну для виконування наложених на неї завдань“.

Таку ціль проект намагається осягнути при допомозі творення „ґміни“, тобто волости, „якої величина повинна відповідати природним, по змозі, межам спільного заціквлення місцевими прилюдними справами загалу мешканців сполучених осель та запевнити „ґміні“ змогу виконувати її завдання“. Тут наглядною є суперечність між словами і змістом проекту. Згідно з думкою постанов проекту „громада“ є лише підметом майна і маєткових прав, які має громада, а навпаки „ґміна“ — це самоуправна територіяльна одиниця, особа прилюдного права і підмет маєткових прав. Одначе в дійсності ледви чи „ґміна“ стане осередком самоуправного життя, бож вона призначена головно на те, щоби бути знаряддям уряду для завдань урядової адміністрації.

Майно дотеперішніх громад перейде на власність „громад“, які завідуватимуть цим майном, а з приходів зможуть покривати видатки на культурний, санітарний та господарський розвиток оселі. Крім цього рада „ґміни“ зможе на внесок ради „громади“ потягати мешканців оселі до особистих чинитьб у натурі для „громади“. Але інших доходових джерел „громада“ не буде мати, хіба що „ґміна“ відступить її частину своїх фондів, переказуючи „громаді“ деякі функції „ґмінної“ господарки на території „громади“. Тому фінансові засоби „громади“ будуть скупі. З другого боку „ґміна“ повстане без усякого майна і побиратиме свої прибутки лише з податків і оплат. Тому можна сумніватися, чи ця „ґміна“ буде такою сильною, якою хоче її створити проект. Навпаки треба побоюватися, що ця нова „ґміна“ опиниться у фінансових труднощах.

Потреби „ґміни“ будуть великі. Перш за все „ґміна“ обовязана платити винагороду „солтисові“, що стоятиме на чолі „громади“, наскільки фінансові засоби „громади“ не вистануть на покриття цієї винагороди. Таксамо „солтисові“, що стоятиме на чолі „солецтва“, мусить „ґміна“ платити винагороду зі своїх фондів. Із засобів „ґміни“ побиратиме начальник „ґміни“ свою платню, а наскількиб „ґміна“ „встановила“ ще й „професійного начальника“ також емеритальне забезпечення. Заступникові начальника і „лавникам“ можна признати з фондів „ґміни“ винагороду за участь у засіданнях або за доручені їм роботи. Вкінці сільські громади обовязані встановити потрібну скількість службовиків та бодай одного громадського секретаря, хіба, що „ґміна“ має „професійного“ війта, а секретареві належиться платня з фондів „ґміни“. На всі ті платні треба буде багато гроша, очевидно з податків і оплат, що їх буде платити населення. Можливо, що потреби урядової адміністрації будуть таким чином заспокоєні. Але ледви чи стане гроша на заспокоєння суто самоуправних потреб, зокрема в освітній, культурній та господарській ділянці.

З цього видно, що намічений новий устрій громади мусить спричинити ще більші, як досі, обтяження населення без якоїнебудь рекомпензати, бодай у формі незалежних самоуправних установ та без спромоги заспокоювати культурні та господарські потреби населення, що є головним завданням самоуправи. Одночасно обмеження самостійности громад і поширення права нагляду над громадою зовсім відступає від гасла, під яким у бувшій австрійській монархії свого часу переводили реформу громадського права та яке як-не-як лягло в основу також обовязуючого в нас ще досі галицького громадського закону: „Вільна громада це основа вільної держави“.

Клопіт Швайцарії з рад. делеґацією.

Женева, дня 8. лютого 1932.

Клопіт швайцарського уряду почався з самого приїзду більшовиків. Відомому Радекові, що належить до складу делеґації Літвінова не дозволили на вїзд до Швайцарії, бо в 1921 році його видалили за межі Швайцарії без права повороту.

На дотичний протест Літвінова дали відповідь, що діяльність Радека в останніх роках зовсім не була така, щоби зміняти постанову швайцарського уряду з 1921 року. На погрозв Літвінова стриматися від участи в конференції не звернули уваги.

Ще більше клопоту має швайцарський уряд і поліція швайцарська, французька та взагалі світова з замахом, який нібито плянують московські еміґранти на Літвінова. Як виходить з телеґрами комісаря Крестінського до Секретаріяту Союзу Народів замах на Літвінова плянує еміґрантська група, згуртована коло ґенералів Мілера, Драгомірова і Шатілова. Виконати самий замах мав би Ґеорґ Ладиженський, мешканець Швайцарії, колишній голова російського Червоного Хреста зі старих часів. Крестінський звертає увагу на те, що Літвінов приїхав на запрошення Союзу Народів.

Але хто запрошує більшовиків, той мусить знати, що клопоту з їх охороною не менше, ніж колись з охороною царської родини.

(Укр. Б.)

Харбінські бої.

(Оригін. кореспонденція „Діла“ з Манджурії.)

Змова старих ґенералів. — Наступ військ ґен. Ші-ЧА. — Бої під Харбіном. — Грабіж Зеленого Базару.

Харбін, 30. січня 1932.

Вечором 25 січня ц. р. до Харбіну приїхали представники ґен. Ші-Ча, нового команданта війська гірінської провінції, до якої належить і наше місто. Ці представники підписали з місцевими активними ґенералами умову про те, що їх війська пічнуть помалу виходити з міста, а нові з ранку 27 будуть заходити в Харбін. Крім того представник ґен. Ші-Ча передав розпорядок, що всі посади командантів мусять заняти нові люди. Ця заява була дуже неприємна для старих діячів, що звикли грабувати населення і мати повний контакт з хунхузами.

Около 7 год. ранку 27 січня головні відділи військ ґен. Ші-Ча підійшли до Старого Харбіна, що лежить у 7 км. від торгової частини міста — Пристані. Коли кіннота Ші-Ча наблизилася цим ажихейським трактом, її старо-гірінська армія почала стріляти з артилерії та кулеметів. Частина міста, що зветься Гондатівка вся була в терені бою, багато стрілів падало тут, були вбиті з европейського населення. Потім нове військо відійшло, бо було його замало.

Весь день пройшов дуже погано. Крамниці в місті позачинялись, трамвай припинив рух, автобуси захопили вояки для своїх потреб, головно для перевозу награбованого майна. До вечора місто майже вимерло, бо ходити вулицями було небезпечно.

А 27 січня китайці почали підвозити ще більше війська зі всіх боків, прибули частини з місцевости Сансін, що лежить на 300 км. від нас, над річкою Сунгарі. Ці частини заняли китайську частину м. Фудзядян, і почали там грабувати мирне населення. Уранці над містом появилось шість японських аеропляні. Один із них пролітав дуже низько над Пристанею і кидав ріжні летучки, але в той мент китайці з кулемета його обстріляли і він осів біля берега Сунгарі в місцевості Чін-Хе, де живе багато службовців із Пристані. Зразу збіглося багато народу, в тому числі багато таких, що працюють по великих майстернях східно-китайської залізниці. Летун покинув апарат і на авті поїхав у місто повідомити японську военну місію, а кап. Сімідзу, що був за кулеметчика, залишився для охорони апарату. Але в той-же мент став підходити відділ китайської кінноти. Кап. Сімідзу звернувся до юрби з проханням, щоб люди відійшли, показав рукою на кулемет, але комсомольці злобно сміялись і бущім-то не розуміли. Японець хотів стріляти на китайців, але боючись, що може поранити і вбити европейців і китайських дітей, показав безнадійно рукою і почав чекати. Пройшло ледви кілька хвилин і китайці стрілили в капітана, а вбивши його, знущалися над його тілом, побивши голову рушницями і топорами.

Трохи згодом приїхали японські добровольці і взяли тіло кап. Сімідзу, а самий апарат облили бензиною і підпалили. Він згорів і тоді одна з його бомб вибухла. Японці подались до міста, сказавши людям, що там залишилось ще кілька бомб і гранат, що можуть бути вибухи, але юрба таки не розійшлася. Коли нова бомба вибухла з надзвичайною силою, 15 осіб убила

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 14. ЛЮТОГО 1932.

ІСТОРИК.

АНДРУСОВО.

(Докінчення.)

Другому московському агентові Тяпкінові гетьман відписав різкого листа, де між іншим твердив: „В Андрусові обидва монархи погодилися на тому, щоби винищити козаків“. І розгніваний гетьман голосить: „На якій підставі ви без нас рішили одні міста собі залишити, інші віддати, тоді як ви придбали їх не своєю зброєю, а Божою допомогою та нашою відвагою!“

Не менше обурення викликав Андрусів на лівому березі. Обурення було таке, що пан'ть гетьман Брюховецький, льояльний аж до сервілізму цареві, той самий Брюховецький, що пишався титулом „боярина“, мусів піти за голосом народу. Епископ Методій, теж досі льояльний до Москви, пише Брюховецькому: „Нами торгують, хочуть іншими нас за шию видати ляхам. Доросі мені батьківщина. Біда, як завдати її ляхам або москалі. Краще смерть ніж погане життя!“

При всіх своїх хибах Брюховецький був такий-же палкий соборник, як і Дорошенко. Він негайно зорганізував повстання й в літому 1668 р. московські залоги на лівому березі були винищені або вигнані. У своїх універсалах Брюховецький мотивував повстання тим, що „московські й польські посли присягнули спільно руйнувати Україну, дорогу нашу батьківщину“. А на Дон Брюховецький писав: „Ляцький підступ і хитра злоба правовірних бояр ледве не втягнули в густі сіти мене й ціле військо“.

Андрусово зробило те, що не міг зробити ні один з наступників Богдана: обєднало українців.

Але це обєднання було страшне й для Москви й для Варшави. Цар негайно вислав посла до короля, якому цар скаржився, що зрадники Дорошенко й Брюховецький „підюджують прості й добрі серця малоросіян“. Цар прохав Польщу атакувати Дорошенка. Московські скарги впали на добрий ґрунт. У Варшаві з радістю підхопили царську пропозицію. „Треба — говорили польські сенатори — обом великим государям спільними силами винищити всіх зрадників черкас, щоби міста їх були вільні, бо вони обом государям присяги ніколи не додержують і взагалі не можна нічого доброго сподіватися від черкасів“.

До цих сухих документальних цитат не треба нічого додавати: вони знаменито малюють ситуацію після Андрусова.

Тільки „чрез незгоду всі пропали
самі себе звоювали“.

Ненависть Лівобережжя до Брюховецького за його сервілізм до Москви була така велика, що навіть поворот Брюховецького не змінив уже нічого. Україна жила тоді не дійсністю, а почуттям. Коли Брюховецький явився в Опошню на Полтавщині, для побачення з Дорошенком, чернь забила гетьмана, врешті не без участі Дорошенка. Останній навіть з допомогою турків не міг нічого зробити вже проти Андрусова, яке ще двічі в 1669 і 1674 рр. потверджувалося.

Цікаво, що не вважаючи на взаємні комплíменти ані Варшава, ані Москва не вірили в міцність Андрусова. Перша ніяк не могла помиритися з думкою про відновлення від Києва, друга сама не вірила, що Київ дійсно залишиться за нею. Очевидно, не вірила й Україна в тривкість Андрусова. Сталося інакше. Через нікому не потрібну кампанію на Відень, Собєський мусів назавжди залишити надію, щоби повернути Київ. А швидко виявилося, що Москва взагалі більше не потребує завойовувати Польщу. Вона знайшла кращий спосіб: пропаґанду. Тоншать роки після Андрусова московський рубль панував уже на соймі. А потім прийшли часи саксонські; російські війська не виходили з Польщі. А ще пізніше простою поліційною операцією Москва обєднала Україну. Тепер вона вже не лякалася тримати цілу Україну: остання „доборолася до краю“, а Польща була до решти розкладена собілими, рублями й маєтками. І нарешті у Варшаві зявилися Кайзерлінґ, Репнін, Ільгельштром і сам Суворов...

Події не завжди показують швидко свої справжні наслідки. Іноді треба довго чекати, щоб можна було сказати: „ось наслідки!“

—o—

45 ранених. Серед них головно були діти і молодь, в тому числі і комсомольці. Японці не могли залишити охорони тільки тому, що довкола було багато китайської кінноти.

Вчора зранку китайські вояки грабували трохи в Фудзядяні, а передтим грабували частину Нового Міста, так званий Зелений Базар. Вчора стало відомо, що в ночі на 28 січня на ст. Куаньченцзі, де лучиться східно-китайська з південно-манджуською залізницею, зявився відділ японських військ та домагався від нач. станції, щоб йому дали місця в пасажирському поїзді, що саме в той час відходив на Харбін. Він спитав телеграфічно Харбін. Це повідомлення зробило величезне враження на радянців. Почалися телеграфічні запити Москви, а трохи згодом адміністрація відмовилась дати місця для японців. Потім вони запропонували японцям сісти в вагони, але без рушниць. Поїзд поїхав до Харбіна.

В ночі на 28 біля 5 години стало відомо, що на півдні С. Х. залізниці щось скоїлось, бо телеграф і телефон перестали працювати.

Микола В. Самійлович.

Проповідники культу Заґлоби.

Фурія „Курера Львовск-ого" за критику зоольоґізму Сенкевича.

З ендецького „Курера Львовск-ого" довідуємося, що якось недавно на семінарі проф. Кляйнера у львівському університеті один студент, Вольфсталь, дозволив собі у дискусії над творами Сенкевича на критику тих творів, як розсадників зоольоґічно-шовіністичної зарази. Названий студент звернув увагу на переладовування літературної критики псевдо-патріотичними фразами: „вічно тут говориться про ту польщину, що направду від тої польщини робиться чоловікові погано". Той виступ студента дав притоку його ендецьким співтоваришам внести проти нього скаргу (!!) до унів. сенату, а „Курієрові Львов." накинутися грубою лайкою на справника „небувалого інциденту".

Очевидна річ, що при цій нагоді дісталося і проф. Кляйнерові, який не викинув відразу студента за двері ані не зателефонував за поліцією, а студент Вольфсталь „заавансував" одним почерком пера ендецького редактора на „жидівсько-комуністичного провокатора". Цілком у стилі „Курерка".

Тимчасом уже крайна пора, щоби на відповідному терені, на професорських семінаріях, на вчительських конференціях, у педагоґічних журналах і на сторінках щоденної преси появилася дискусія на тему шкідливости Сенкевічівських повістей, які затроюють душі молоді шовіністичним канібалізмом. Крайня пора, щоби здирати леґенду з творів, побудованих на історичних фальшах, злобі й ненависти та щоби усунути дивогляд, що такі твори є обовязковою лектурою у всіх школах. Очевидно, що польська ендеція може надалі ґльорифікувати Заґлобу, як творця „політичної програми": різати „хамів і скурчибиків", які не дякують Богові, що дозволив їм служити шляхті! Але може таки не всі погодяться з „Курером Льв.", що є корисною і потрібною річю виховувати цілі кадри новочасних Заґлоб!

„Від імпресіонізму до комунізму".

Відповідь на вияснення Асоціяції Незалежних Українських Мистців. („Діло" ч. 26.).

Минулого місяця опублікував я в „Ділі" ч. 5 і 23. два фейлетони під заголовком: „Діяґноза безхребетности" і „Від імпресіонізму до комунізму".

В одному з них, я порушив політичну безхребетність та псевдо-мистецьку критику п. Г. Славчика, ав другому виступив проти руїнницьких ідей для Укр. Образотворчого Мистецтва, — проголошених „ЗУМО" (Зах. Укр. Мист. Об.).

Не знаю, чому Т-во АНУМ у свому вияснені, маючи замір, начеб то спростувати деякі дрібні факти, які мали відноситись до нього, а зачеплені мною зовсім побіжно, в обох фейлетонах, — нападає фактично на мій виступ у пресі взагалі, називаючи його: „злосливою демаґоґією", „отаманщиною" і спекуляцією на популярність. Отже, щоби припинити раз назавжди балачки на цю тему, я без рукавичок наведу деякі дані, які заговорять самі за себе.

Перейду по черзі всі закиди Т-ва АНУМ, на які тут-же на місці даю відповідь. „Особисті мотиви і невірне освітлення діяльности „АНУМ" — читаю у вияснені. Особистих мотивів до „АНУМ" у мене в обох фейлетонах цілком нема, доказом чого хай послужать мої слова, сказані в попередньому фейлетоні: „Т-во „АНУМ", яке дало свою марку на виставку, не могло збагнути, що ця власне вистава буде використана як перший етап до заздалегідь вже приготовленого пляну — спеціяльної роботи політично — „лівого" мистецтва".

Про діяльність „АНУМ" не мав я причини говорити і не говорив, бо не до того була спрямована моя думка, про що кажуть зрештою і самі заголовки фейлетонів. Кажуть, „що я невірно представляю ґенезу повстання „АНУМ"? — Алеж про те не було зовсім мови. Я порушив тільки справу дати офіціяльного існування „АНУМ" і то тільки як відповідь Г. Славчикові на його статтю в „Нових Шляхах" ч. 11. „Діяґноза анемії", де він пише: „Відкрито виставку Т-ва Прих. Укр. Мист. ...Як видно, приклад „АНУМ" не пішов на марне".

На те я відповів, що почин до виставки дало зовсім не „АНУМ", яке тоді ще не існувало, коли справа виставки Т-ва Прих. Укр. Мист. вже була вирішена.

Бож ніхто не заперечить факту, що „АНУМ" як мист. т-во у Львові, стало відоме для цілого українського громадянства, після першого його прилюдного виступу з виставкою осінью 1931 р. А статут Т-ва „АНУМ" пішов на затвердження влади, майже одночасно зі статутом „ЗУМО", яке зовсім недавно розпочало своє існування. Про це знаю зі слів, сказаних мені не так давно. бувшим членом „АНУМ" п. С. Гординським.

На моє твердження, що виставка „АНУМ" була влаштована на манір: „вирвався Марко із пекла", хай послужить доказом факт, що одному із чолових орґанізаторів цієї вистави п. П. Ковжунові не вистарчило мабуть повних 2 роки підготовчої праці до неї, про які згадує „АНУМ" у свому вияснені, щоби намалювати тих кілька праць, які були зазначені в катальоґу, а не виставлені.

Скільки вистав влаштував Гурток Діячів Укр. Мист., я не пераховував, а сказав: „цей союз, влаштовуючи головно перші дві"..., значить їх було більше.

От і всі формальні закиди „АНУМ-а" щодо моїх фейлетонів. А тепер перейдемо до справи „вношення заколоту і специфічної атмосфери в скромне українське мистецьке життя".

У своїй замітці подає „АНУМ таке: „ЗУМО *представляє у нас партійно-політичне* (комуністичне — В. Д.) мистецтво, незалежно від того, чи воно ліве, чи праве в мистецькому розумінні". Отже чому *„Фахово мистецька орґанізація „АНУМ"*, яка так щиро проголошує свою *корисну національно-творчу роботу*, не виступила досі проти дійсного заколоту в ділянці Українського Національно-образотворчого Мистецтва, вношеного туди орґанізацією, яка також зве себе мистецькою. Маю на думці „ЗУМО"!

Чому „ЗУМО" в своїй фактично руїнницькій мистецькій роботі не удостоїлось досі для себе в оцінці „АНУМ" „демаґоґії", „отаманщини" та „спекуляції на популярність"? Хіба завдання фахової мистецької орґанізації зводиться лише до влаштовування тих чи інших вистав, що тісно звязані з інтересами її членів як з боку матеріяльного так і морального?

Мені здається, що завданням такої орґанізації, яка стоїть на плятформі національно-культурної творчости є негайно виступати проти всякої спроби руїни тої творчости, а не нападати на окремих мистців, які не дочекавшись виступу „фахової орґанізації" — мусіли виступати поодиноко.

А може „АНУМ" вважає також *корисним* для укр. нац. культурної творчости, існування, інспірованого з Москви, „партійно-політичного „лівого" мистецтва?

Щож до закиду „спекуляції на популярність", то деякі пани з управи „АНУМ" багато дечого позабували. Я свідомий того, що одинокий шлях для популярности того чи іншого маляра — це виставa його праць

І скільки би не писати всяких „статейок", зведених до автореклями — на хосен не підуть. А якби і міг хто, хоч зовсім безпідставно, робити мені такі закиди, то в кожному разі не члени Управи „АНУМ". Конкретно: Д-р І. Іванець пише в „Меті", потім у „Нових Шляхах", а на закінчення в „Новому Часі", а навіть критику на виставу „АНУМ", в якій сам брав участь!!. Або п. Михайло Осінчук, „Мета" ч. 8. 1931. „Сучасне церковне малярство обговорює виконання церковної поліхромії п. М. Осінчука і М. Ковжуна у візантійсько-бароковім стилю.

Абож і п. Ковжун у статті про історію екслібрісу, сам згадує про свою нагороду, про яку до речі вже давно відомо в цілої укр. преси. Словом, подібних фактів є доволі.

За сім літ мого перебування у Львові я вперше і то з конечної потреби і мистецько-громадянського обовязку, виступив прилюдно в обороні Українського Національно-Образотворчого Мистецтва та проти вношення „специфічної атмосфери в скромне українське мистецьке життя", а в свому особистому інтересі. Вважаю, що всяка дискусія на цю тему скінчена, а персональну „культурну" лайку, відому мистецькій етиці, залишаю кому іншому.

В. Дядинюк.

ПОЛЬСЬКИЙ ГОЛОС ПРО РОЗБРОЄННЯ.

На засіданні розззбройної конференції 10. п. м. делеґат Польщі мін. Залеський зясував становище своєї держави в справі роззброєння. Він підкреслив свою згоду на француську пропозицію і положив натиск на моральне роззброєння, уважане всіми за ідеал, який нелегко дається зреалізувати. Увага світа повинна звернутися на приготування до війни в цілій ширині, до агресії промислової, повітряної і т. д. Можливість такої агресії треба усунути чуйною акцією міжнародніх органів, що могли би відкликатися до публичної опінії та солідарного виступу урядів. Польща підтримає всі проекти, які мають на меті, щоби народи злої волі здержалися перед заризикуванням напасти.

—o—

Китайці знищили порт Вусун.

ШАНГАЙ, 10. II. ПАТ. Китайське військо знищило уладження порту Вусун, щоб утруднити акцію японських воєнних кораблів.

—o—

Швайцарія здобуває золоту медалю.

У бобслейових змаганнях в оконечнім висліді (комбінація з двох стартів) перше місце і титул олімпійського мистця здобула швайцарська дружина. Друге місце зайняли Зл. Держави, трете II. дружина Зл. Держав.

З судової салі.

НОВИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС У ЛЬВОВІ ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО УВО.

В дні 10. ц. м. почався у Львові процес проти 8-ох сільських парубків з села Шили, пов. Збараж, обвинувачених у приналежности до УВО (§ 58 — держ. зрада). Це обвинувачення відноситься до 20-літнього Василя Пастушенка, 18-л. Зиновія Пузя, 21-л. Володимира Кадлубицького, 18-л. Івана Баґрія, 19-л. Стефана Клима, 20-л. Ілька Кравчука, 21-л. Івана Гевка і 19-л. Ярослава Порохняка. Крім того З. Пузя і В. Кадлубицького обвинувачують ще в злочині з § 85 (публичне насильство).

Розправою проводить радн. Яґодзіньский, обвинувачує прок. Ліпш, боронять адвокати: д-р Ст. Шухевич, д-р С. Шевчук і посол д-р Ладика.

Акт обвинувачення каже, що в часі Великодних Свят 1929 р. обв. Пастушенко заприсягнув З. Пузя і В. Кадлубицького на УВО спершу у своїй хаті на образ Шевченка, а по кількох днях на полівію місцевого священика

ще раз на револьвер. Він заявив нібито обом цим обвинуваченим, що їх обовязком буде покищо бити шиби в тих селян, які є льояльні до Польщі. В такий самий спосіб Пастушенко нібито звербував до УВО і всіх інших підсудних. Сам він мав займатися поширюванням „Сурми" та карток з портретами пок. Бесарабової і Любовича. Обв. Пузь та Каллубицький вибили нібито пізніше шиби у Д. Борика, управителя місц. школи та в селян Миколи Кушніра й Ілька Модного.

На розправі всі підсудні, крім Пузя, заперечили закидувані їм злочини. На поліції призналися були до них тому, бо їх дуже били.

Першого дня розправи зізнавав як свідок поліц. агент з Тернополя Володимир Рибак, який оповідав, як арештовано обвинувачених і як вони нібито добровільно до всього, що їм закидує акт обвинувачення, призналися. Тимчасом обвинувачені заявляють, що саме цей свідок стягав їм чоботи і бив їх, при чому ще й підспівував.

Присуд.

Присяглі судді потвердили питання щодо 3 обвинувачених про § 65 к. з., а саме: Вас. Пастушенка, Зен. Пузя (щодо нього також питання злобного ушкодження чужої власности) та Ів. Багрія. Першого засудили на 8 місяців тюрми, двох інших по 6 місяців. Решту (пятьох) обвинувачених увільнили.

42 УКРАЇНЦІВ ПЕРЕД СУДОМ. ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ПЛАСТУ.

Як уже було згадано в телеграмах, від 9. лютого йде продовження політичного процесу в Дрогобичі проти 42-ох українців, обвинувачених за приналежність до „тайної" організації Пласт. Процес тріває уже три дні (9—11. ц. м.) і буде ще відбуватися в суботу, 13. ц. м. Мабуть ще й у суботу не покінчиться. На лаві обвинувачених сидить 42-ох, переважно молодих людей, студентів університету, гімназій і ремісників з Дрогобича, Тустанович, Борислава, Гаїв Вижних і Губич. Між обвинуваченими є й старші громадяни як б. дир. гімн. В. Кузьмович зі Львова, інж. О. Левицький з Дрогобича, лікар д-р М. Терлецький з Тустанович, інж. І. Озаркевич з Борислава, проф. М. Іваненко з Дрогобича і ін. Заінтересування процесом дуже велике. Салю виповнюють вщерть місцеві українці, поляки і жиди. За репортерським столом сидить трьох представників преси.

Акт обвинувачення закидує усім, „що в часі між 1927 р. до осені 1930 р. у дрогобицькій нафтовій заглубині" у різний спосіб, отже „як основники, члени окружної команди, як наставники або агітатори, що збирали членів" і т. д., „брали участь у тайному стоваришенні військово-політичного характеру Пласт, якого істнування перед зверхністю навмисне було затаюване".

У перших трьох днях переслухано решту обвинувачених, що на першій розправі 20. січня не явилися, з яких дир. Кузьмович у триголинному переслуханні подав докладне і вичерпуюче виясення про взаємини шкільного і позашкільного Пласту, про його легальні підстави істнування, подав відповідні обіжники давнішої Р. Шк. Краєвої, а потім Кураторії, які істнування Пласту нотифікували, предложив легальні пластові видання в пресу, книжки місцевої філії Т-ва Опіки над Молоддю, у яких є оригінальні посвідки місцевого старовства, що приймало до відома зголошення різних пластових імпрез і т. д. Опісля переслухали свідків прокуратора. Оборона зголосила внесення на переслухання б. дрогоб. старости С. Порембальського, на що прокуратор згодився. Про дальший хід розправи подамо окреме звідомлення.

З життя наших установ.

(„Рідна Школа" у стрийській дільниці Львова.)

Дня 31. січня ц. р. відбулися Звичайні Загальні Збори Кружка „Рідної Школи" стрийської дільниці, в численною участю членів Кружка, особливо нашого робітництва. Хід нарад був діловий та поважний. Після ухвалення абсолюторії уступаючій Старшині Кружка вибрано нову Старшину, в склад якої увійшли: о. Петро Дзедзик (голова), п. М. Стець (заст. гол.), п. Мигаль (секр.), п. І. Бас (скарб.), п. В. Кузь (господар), п. Хр. Мрипова і А. Хомцова (чл. Старшини). Заступники: пп. Даниле...ький, Косовин і Фурда. До Контр. Комісії вал...шено п. д-ра Стахурського, п. Осмакову і п. І...ка.

Ширіть наш часопис!

На парляментарній арені.

ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО НОВУ ВІЙСЬКОВУ КОЛЬОНІЗАЦІЮ В РІЛЬНИЧІЙ КОМІСІЇ СОЙМУ.

В середу 10 лютого рільнича комісія сойму почала працю над урядовим законопроектом про безплатне наділювання землею вояків польської армії із запасів землі на українській та білоруській етнографічній території. В дискусії над законопроектом забрав слово пос. О. Луцький в імени Українського Клюбу і поставив у справі законопроекту до його авторів такі питання: 1) які тепер аграрні відносини на тих землях, де мають переводити нову військову кольонізацію; 2) чи на тих землях взагалі є місце для кольонізації; 3) кілько землі призначують на цю нову кольонізацію; 4) які вислідн дотеперішньої кольонізації; 5) чому тільки на українських та білоруських землях намічують переводження кольонізації? З уваги на те, що законопроєкт передбачує наділювання землею безплатно не тільки поодиноких вояків польської армії, але й їх організацій, пос. Луцький поставив ще шесте питання про те, скільки взагалі є таких організацій, що мають дістати даром землю, та скільки тієї землі докупи дістануть?

МІН. КОЗЛОВСЬКОМУ ПЕРЕШКОДЖАЄ — ЛІГА НАЦІЙ.

У відповідь на гострий виступ посла *О. Луцького* проти нового кольонізаційного законопроєкту, мін. земельних реформ проф. Козловський заявив у четвер 11. ц. м. зі соймової трибуни таке:

„Істнують дві дороги полагоди усіх справ, які торкаються населення у Польщі. Одна дорога, це полагода внутрі польської держави, друга — це відклики до міжнародніх чинників. З хвилиною, коли панове з Українського Клюбу вибрали цю другу дорогу та звернулися до Ліґи Націй, *я переходжу до порядку над заявою репрезентанта української парляментарної репрезентації і не буду вдаватися в дискусію*".

(З цієї заяви виходить, що п. міністр Козловський є або вдає „ображеного". Це дуже вигідна позиція, — тієї методи вживають м. ін. дуже часто довжники, які „ображуються", що їх вірителі посміли жадати звороту довгу та перестають взагалі й говорити на цю „дразливу" тему. Пана міністра Козловського можна би лише спитати:

Чи мін. Козловський відкликав би зі сойму свій кольонізаційний проєкт, який викликує обурення всіх українців, якщо ці останні не були апелювали до Ліґи Націй?!

Здається, що дотеперішня практика у цьому соймі дає достаточні докази на твердження, що кожний законопроєкт, зголошений урядом, стає законом уже в хвилині його зголошення, бо більшість підносить за ним автоматично руки, а уряд абсолютно не рахується з перманентною опозицією взагалі та зокрема з опінією українського громадянства й голосом його парляментарної репрезентації).

Пос. Камінський (ББ) полемізував із пос. Луцьким і старався доказати, що проєкт не впроваджує нових кольоністів на окраїнах, лише дає полекші вже осілим кольоністам.

Комісія прийняла проект закону в 2. чит.

—о—

ОСТАЧНІ ВІСТИ

АРЕШТУВАННЯ В ЗОЛОЧЕВІ.

У Золочеві поліція перевела ревізії та арештувала гімназійних учнів Богд. Антоняка, Романа Квасовського, Петра Сороку та Безпалка. Антоняка випустили на волю, інших задержали.

ПАШПОРТИ НЕ ПОДОРОЖІЮТЬ.

З міродатних кол заперечують чутки, будьто би в найкоротшому часі мали подорожіти закордонні пашпорти одно- й більшеразові.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА В ЖОВКВІ.

ЖОВКВА, 12. II. ПАТ. Нині опівночі повстала пожежа в домі Ленартовича та перекинулася на сусідні будинки. Погоріло 10 родин.

РОЗПРАВА ҐОРҐОНОВОЇ 14. БЕРЕЗНЯ.

Як зачувати акт обвинувачення Ґорґоновій доручать найдальше 25. лютого. Розправа зачнеться 14. березня, а потреває до 20. березня. Предсідником розправи буде Антоневич, обвинувачуватиме прок. д-р Ляшевський, боронитиме д-р Аксер. Є чутки, що до Львова приїде з Америки чоловік обвинуваченої, що теж хоче взяти участь в обороні своєї жінки.

АРЕШТУВАЛИ ПОРУЧНИКА ЗА КРАДІЖ.

У Вайнберґені (біля Львова) арештували поручника Тому Юзьвяка, що мав у кротошинській залозі службу платничого. Виявилося, що Юзьвяк украв 20.000 зол.

ПРОКУРАТОР ЗРІКСЯ СЛІДСТВА.

ВИЛЬНО, 12. II. ПАТ. Прокураторське слідство проти деяких студентів, що брали участь у протижидівських ексцесах, мають уморити та передати академічному судові.

ВКРАЛИ В НЬОГО ВЕЛИКІ ГРОШІ, БО БУВ НЕМУДРИЙ.

БЕРЕСТЯ Н. Б. 12. II. ПАТ. З хати Артищука в Хочувах пов. Лунинець злодій вкрав 10 тисяч долярів (у 100-долярових банкнотах) і біжутерію заг. вартости 160.000 долярів. Артищук вернувся недавно з Америки.

НАДЗВИЧАЙНЕ ЗАСІДАННЯ ЛІҐИ Н. СКЛИКАЛИ НА ДОМАГАННЯ КИТАЮ.

ЖЕНЕВА, 12. II. ПАТ. Комітет 12-ох згодився на домагання Китаю скликати надзвичайне засідання Ліґи Націй. У засіданні не візьмуть участи делеґації держав нечленів. Буде це перша в історії Ліґи подія, що на домагання одного з членів Ліґи скликають надзвичайне засідання. Одиноке надзвичайне засідання відбулося досі в 1926 р. у справі приняття Німеччини.

СПРАВА КЛАЙПЕДИ В ЛІЗІ НАЦІЙ.

РИГА, 12. II. ПАТ. Рада Ліґи Націй мала розглядати в пятницю німецьку скаргу в справі Клайпеди. Литовський міністр закорд. справ Зауніюс виїхав учора до Женеви та просив переложити засідання на суботу.

РЕФОРМА ШКІЛЬНИЦТВА ПРИЙНЯТА.

На засіданні соймової освітньої комісії після дискусії комісія ухвалила реформу середнього шкільництва згідно з урядовим проєктом.

КАРИ ЗА ТЮТЮН.

На засіданні карно-скарбової комісії прийняли поправку пос. д-ра Біляка про злагіднення кари за неуповажнену управу тютюну.

ЩО СКАЗАВ ЛІТВІНОВ.

ЖЕНЕВА, 12. II. ПАТ. Після Іманса говорив більшов. комісар закорд. справ Літвінов. Він домагався повного роззброєння, бо ніякі трактати не можуть зовсім унеможливити війни. В подіях на Дал. Сході бачить Л. потвердження своєї тези, бо дві держави, звязані пактом Ліґи та Кельоґа ведуть війну. Ця війна може перемінитися в світову війну, ще грізнішу, ніж недавня. До французької тези Л. віднісся неприхильно. Створення міжнародньої армії не моглоб унеможливити війни, бо ця армія не булаб велика. СРСР уважав би створення міжнар. армії загрозою для більшовицької держави. Більшовицька делеґація готова радити над кожним предложенням, що бажає зменшення зброєнь.

Спортові висліди.

ГАКІВКА.

ЛЬВІВ. Чорні—Гасмонея 10:1 (3:0, 1:0, 6:1)
ЛЬВІВ. Поґонь—АЗС 4:0 (1:0, 0:0, 3:0).
ЛЕЙК ПЛЕСІД. Зл. Держави-Німеччина 5:0.

ЛЕЙК ПЛЕСІД. На конкурс лещетарських скоків зібралося около 15.000 глядачів. Найліпші та найдовші скоки виконали норвежець Вінірренґен і швайцарець Кавфман. У другій черзі скоків найкращі висліди осягнули 1) Вінірренґен 62 і пів м.; 2) швед Еріксон 61,5м.; 3) швайцарець Кавфман.

ПОЛЬЩА НЕ ЗДОБУЛА ДОСІ НІ ОДНОГО ПУНКТУ.

ЛЕЙК ПЛЕСІД., 12. II. ПАТ. Після 7 днів олімпійських змагань заг. число пунктів поодиноких держав таке: 1) Зл. Держави 78 п., 2) Канада 36, 3) Норвеґія 27, 4) Швеція 22, Австрія 15, Фінляндія 10, Швайцарія 5, Німеччина 4, Румунія 3, Італія 1, Бельґія 1.

„Век Нови" понрікає ПАТ-ові, що містить якісь похвали для польських спортовців, що беруть участь в олімпійських іґрищах. Часопис каже від себе, що з такою політикою треба вже раз скінчити, бож висліди кажуть зовсім щось іншого, а відношення 2:30! занадто прикре, щоби радіти величавою поставою польської гаківкової дружини.

УКРАЇНА — ЛЄХІЯ.

В неділю 14. лютого 1932 в год. 12. розіграє гаківкова дружина України з Лєхією змагання за чашу Банку Господарства Краєвого. Обі дружини виступлять в репрезентаційному складі, тому можемо надіятися гарної гри. — *Змагання відбудеться на Світезі.*

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-45.** 792—?

— **Концерт колядок і щедрівок** сполучених хорів, під диригентурою Вп. проф. Орленка і В. Согора, улаштовує Кружок Р. Ш. ім. М. Шашкевича 14. лютого (неділя) в 12 год. полудня в Преображенській церкві при вул. Краківській, як в останній день коляд і щедрівок. На цей концерт запрошуємо все громадянство міста Львова. 1363 2-2

— **„Біда біду перебуде“.** В неділю вечором 14. ц. м. повторить театр „Цвіркун“ веселу ревію на злободенні теми п. з. „Біда біду перебуде“. В другій частині настроєві картини зі стрілецького життя. Ефектовний похід картонових стрільців під мельодію „Ой видно село“ закінчує цю оригінальну ревію. Сподіємося, що наше громадянство виповнить у неділю по береги і так невеличку салю Ремісничої Палати.

— **Церковна музика.** Хор Читальні „Просвіти“ Жовківської дільниці у Львові під управою радн. Купчинського відспіває в понеділок 15. ц. м. у Преображенській церкві в 12. год. вполудне в часі читаної Сл. Божої твори з різдвяного репертуару ріжних композиторів. Зложені при цій нагоді датки підуть в цілости на „Рідну Школу“.

— **Вечерниці „Цвіркуна“.** Атракцією цьогорічних скромних мясниць будуть Вечерниці „Цвіркуна“, що відбудуться 5. березня ц. р. в салях Промислової Палати при Стрілецькій Площі. Крім танців зложаться на програму ріжні несподіванки, як весела ревія і т. д. Ближчі подробиці подамо в найближчих днях.

— **З Т-ва „Зоря“ у Львові.** Черговий реферат п. з. „Любартівський дзвін“ виголосить ред. М. Голубець в неділю 14. лютого ц. р. в год. 12. вполудне в салі Т-ва, вул. Вірменська 25.

— **Союз укр. письменників та журналістів у Празі.** 25. січня ц. р відбулися конститууючі збори Союзу укр. письменників та журналістів у Празі. Присутніх було понад 30 осіб. Головою Союзу вибрали академика проф. Степана Смаль-Стоцького.

— **У Т-ві штук красних у Львові** (Промисловий Музей) відчинена вистава студій і краєзидів Ф. Вигживальського і Яніни Новотнової.

— **З Українського Наук. Інституту в Берліні** повідомляють нас, що в пятницю 12. ц. м. відбувся в його салі виклад д-ра М. Антоновича в українській мові „Про діяльність Фр. Л. Яна“. (Причинок до історії німецького націоналізму).

— **Кріваве весілля.** На весіллю в селі Рихтичах пов. Дрогобич прийшло до бійки, в часі якої парубки пробили ножем Катерину Грицик. Тяжко ранена померла. Вбивців арештовано.

— **Гарна господарка.** В дирекції електричних трамваїв у Кракові викрили недостачу 60 тисяч зол. Арештували касієра Станислава Захару, що допустився крадежі.

— **У кількох словах.** Віденська опера веде переговори із операми кількох европейських столиць (між іншим із Парижом і Льондоном), щодо гостинних виступів. — Американська статистика каже, що від 1889 р. пересічно населення Спол. Держав лінчувало 115 муринів річно; тепер ця цифра впала на 16, наслідком суворих кар, передбачених за лінч, законом. — Відомий чеський фабрикант обуви Батя будує власну радіову стацію в Отроковіце за 340.000 чеськ. корон. — Колишня братова відомої кінової зорі Полі Негрі, княжна Мдівані, жінка грузинського князика, а донька американського міліонера, згубила в Льондоні ковтки вартости 10.000 фунтів. — Королівський замок в Амстердамі будуть відтепер освітлювати виключно свічками та нафтовими лямпами.

— **Кріза німецьких театрів.** Під впливом загальної крізи настали в Німеччині для театру важкі часи. Відомо, що для німців театр був ще до недавнього часу чимсь у роді святині мистецтва або вищої мистецької школи. Кабарети та кіна, що появились після війни як гриби, захитали цим високим завданням театру. Величезна театральна організація в Німеччині „Фолькс-Бюненферайн“, що мала 700.000 постійних членів, аматорів театру, сильно захитана. Тепер із двох опер у Берліні, одна вже зачинена; із двох державних драм. театрів, Шілерівський, буде зачинений. У Мюнхені, Гамбурзі та Бресляві театри редукують платні акторам і самих акторів. Не інакше в Турингії та Надренщині. Міста та громади, що давали субвенції на театри, кажуть, що не мають грошей. Вже є визначні актори, що живуть у нужді, як безробітні. Досі тільки у Франції та Італії нема театральної крізи.

— **Порізаний Ленін.** На виставці паризького „Сальону Незалежних“ найшли одного ранку сторожі порізане кінджалом лице великого памятника Леніна. Підпис артиста вирізали. „Сальон Незалежних“ — це вистава, де кожний може вішати свої твори, коли заплатить за місце. Цього року виступила там окрема група комуністичних малярів із комуністичними творами за... піддержкою місцевого радянського посольства. Автор різьби Леніна, Ґалеані, має 62 роки. Ленін у цій різьбі промовляє на конгресі Інтернаціоналу.

— **Сильні морози** панують в цілій Радянщині. В середущих і північних районах температура впала до 30 а навіть 40 ступенів нижче зера. Залізничий рух відбувається з великими труднощами. На Чорному морю лютиться снігова заверуха. Більша частина Криму осталась без морської комунікації.

— **Загально Студентський Репрезентаційний Баль** відбудеться дня 20. II. 1932 в салях Народнього Дому при вул. Рутовського 22. Запрошення до відібрання в канцелярії Тов. Прихильників Освіти при вул. Супінського 21. від год. 13—14. щодня. Запрошень при касі не видається.

З кіна.

Кіно „Паляс“: „УКРАДЕНИЙ РАЙ“.

Американська сальонова комедія з парою відомих передових артистів: Нансі Карроль та її гарним партнером Гольмсом. Молодець, що втратив посаду, із розпуки стає вломником; його рятує перед поліцією бідна дівчина із неясним минулим. За це він пропонує їй розтратити по великопанському вкрадені гроші, пережити гарно якийсь час у тім багатім світі, про який вони обоє все життя мріяли. Єдина (чимала) прикмета фільми, що нема в ній звичайних банальних сцен, від яких позіхаємо. **м. р.**

Кіно „Касіно“: „ТРЕЙДЕР ГОРН“.

Африка, джунгля, казковий світ фавни і фльори, гук водопадів, а на тлі тих чарівних образів природи — захоплюючі пригоди двох білих, які серед людоїдів находять — одну білу. Очевидно: серед тих „двох“ є один старий і один молодий і та „одна“ є теж молода...

„Трейдер Горн“ (імя подорожника-мисливця) є останнім здобутком подорожньої кінематографії. Деякі сцени: нпр. боротьби хижаків, побутовщина африканських племен і т. п. — справді подиву гідні. Хто втомився оглядати (і слухати) у кіні дансінґові банальности та жах війни — хай іде розважитись видами Африки. **м—а п.**

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Юрій Демчина, емеритований офіціял Найвищого Трибуналу, б. урядовець Українського Посольства і член українських товариств у Відні, а від року 1930 урядовець канцелярії нотаря Маховського у Ряшеві, помер від черевного боляка (рака) в шпиталі м. Ряшева дня 21. січня 1932 в 52. році життя. — Покійний походив з Камінки Лісної, повіт Рава Руська. Як дитина незаможних селян в середніх школах у Львові бідував і через недостатки їх не скінчив. Своє суспільне становище завдячував витревалій праці над собою і своїм особистим прикметам. Був то характер ідеально чистий, горячий український патріот, при тім лагідної вдачі, погідного ума, зрівноважений, скромний, дискретний. В часі української влади в Галичині прибув до Станиславова, щоби служити рідній державі. Тоді перед наступом польських військ взяв за кріс (після пролому під Хировом). Після заняття краю вернув знову до Відня, де всі його знали і поважали серед української кольонії. Коли в роках 1920-21 та кольонія зросла значно від еміграції воєнної та політичної з усіх кінців української Соборности, довгими віками розділеної і тому замало зцементованої, тоді бл. п. Демчина удержував з представниками всіх земель живі звязки, бажаючи бодай в частині причинитися до кращого їх сцементування. На два місяці перед смертю відвідав ще улюблений Відень, де провів більшу частину свого життя. Одначе там не шукав лікарської помочі, але немов прочуваючи неминучу смерть, повернув до Галичини, щоби вже на віки дня 23. січня положитися на її кордонах високо на горбі „Побідна“ над річкою Вислоком. — Похоронного обряду довершив о. крилошанин Іван Камінський, парох з поблизької, а заразом і кінцевої нашої гр.-кат церкви в Заліссю, при чому співав хор тої церкви з Білої і Залісся під проводом дяка Дзями. Найближчу рідню Покійному на чужині заступили П-во Посацькі і прибувший на похорон сестрінець, позатим гурток українців місцевих і позамісцевих. В. Й. П.!

Юліяна з Прокоповичів Сімовичева, вдова по бл. п. Івані Сімовичеві, народньому вчителеві в Гадинківцях, померла дня 3. лютого 1932 р. в домі свого сина, о. Апольона Сімовича, в Рожневі, косівського повіту, в 94 році життя. Покійна народилася 1838 р. в селі Кальному в Золочівщині, в домі батька о. Василя Прокоповича й в півтора року свого життя була вже сиротою. Її дитячі й дівочі роки, це був ланцюг невимовних страждань та тиняння між ближчою й дальшою родиною (образ останніх літ того життя змальований у новелі Б. Лепкого „Оля“). Повдовівши 1885 р., лишилася з 6 малолітніми дітьми без засобів. Як вона зуміла вивести всі діти в люди — це лишилося незрозумілою тайною. З них лишилося живими ще четверо: Михайло, генеральний вікарій в Чернівцях, Апольон, снятинський декан, Северина вдова по вчителі в Гадинківцях, і Василь, проф Укр. Вис. Педагогічного Інституту у Празі. Покійну добре знав гусятинський повіт, вона дуже часто ставала людям у пригоді, лікуючи домашніми ліками недужих. Світова війна, що вирвала в Неї доньку Наталку й сина Демяна, кидала нею по всіх усюдах — зазнала й вона гараздів евакуації та еміграційного життя. Останніх 15 років доживала в домі другого з ряду свого сина. Не зважаючи на заметіль і великі морози, на похорон 6-го ц. м. зібралося багато знайомих із інтеліґенції та велика сила місцевих селян. Ховало Її 4 священиків із сусідства — дві гарні промови (оо. Григорчака й Сулятицького) зазнайомили учасників сумного обряду з важким, повним пожертви життя Небіжки, що дочекалася численних внуків та правнуків. Земля їй пером і вічна їй память!

ВІДГУКИ ДНЯ.

Сусідські ріжниці.

Кажуть учені, що сусіди робляться подібними до себе. Може це й правда, але не в нас. Живемо з нашими сусідами поруч себе вже стільки літ, а все таки ріжнимось не в однім.

Возьмім хоч би спортові звідомлення.

Наше:

„Вчора розіграла „Україна“ один зі своїх найслабших мечів. Брак зіграння, тренінґу і дисципліни були слідні на кожному кроці. Ворожа одинацятка, при трохи більшому щасті, могла завдати нашій дружині діймаючу поразку. Знаменита техніка, повне зрозуміння духа копаного мяча, вміла уставка поодиноких грачів — ось ті прикмети, які ми мали нагоду подивляти у ворожих грачів.

Перейдім до самої гри:

Перші мінути приносять кілька небезпечних випадів першорядного ворожого нападу. Тільки з тяжким трудом удалося обороні „України“ прояснити ситуацію. До кінця першої половини весь час перевага ворога, таксамо й до кінця другої. З поодиноких наших грачів треба відмітити: Кобзяра, Диця і Підлісецького. Перший розігрався шойно при кінці другої половини, другий перестав грати на початку першої, а третій не розігрався ні в першій, ні в другій. Решта грачів нижче критики. Не диво, що й вислід був такий мізерний: 4:0 в нашу користь“.

А тепер як виглядає сусідський бюлетен, от хоч би з гаківки в Лейк Плесід (читай: Ляке Пляцід).

„Лейк Плесід мав нині першорядну атракцію, яка довший час буде темою розмов і статтей. Нині в 3. год. зустрілася Канада з нашою репрезентацією. Гра стояла на недосяжнім рівні. Наші грачі двоїлися і троїлися, викликуючи расні оплески захопленої публики, що зїхалася на той день з усіх кінців вселенної.

Перша і друга терція були одним тріюмфом наших хлопців. Канадійці мусіли доказувати чудес, щоби охоронитися від цілковитого розгрому. Тільки їхня брутальність та завірюха допомогли їм до цього і то з тяжким трудом. Третя терція була більше вирівнана, що дається пояснити брутальністю Канади і завірюхою. Всеж таки наша репрезентація не понизила свого рівня гри і вдержала його до кінця. Кого з наших хлопців хвалити? Всім належаться найвищі суперлятиви. Брамкар Стоговскі відбив кілька сотон стрілів, Маурер загрожував сильно чужій брамці, а решта грала як демони. Соколовскі, підбивши собі, мусів вийти з гриша на цілу майже мінуту і це мало величезний вплив на хід гри. Підбадьорені на дусі канадійці не допустили до своєї програної. Вислід: 10:0 в користь Канади“.

Правда, що ріжниця є!..

Галактіон Чіпка.

СПОРТ.

Гаківка: Україна—Гасмонея 3:0 (1:0, 0:0, 2:0).

Розіграні в середу 10. ц. м. змагання України з Гасмонеєю в турнірі за чашу Банку Краєв. Госп. закінчилися заслуженою перемогою української дружини, яка виступила в ослабленому складі, бо без хорих Гофрика і Юри. Перший раз в цьому сезоні грав у барвах України Лисик, який, хоч і без тренінгу, відповів незле своєму завданню. Пильний тренінг йому необхідний! Гра була доволі гостра, іноли навіть брутальна, на щастя, все скінчилося без випадку. Всі три голі для України стріляв Труш. Суддя п. Саварин добрий. Видців з причини сильного морозу і недостачі якоїнебудь реклями мало. При кінці одна увага: капітан української дружини повинен задержати у всіх ситуаціях на леді дещо більше холодної крови!

Краєві лещатарські змагання.

Краєві лещат. змагання 14. II. 1932 мають змінену мету і старт. З'брка змагунів в Брюховичах біля залізниці при поїзді, що відходить зі Львова в год. 10.10. — Виділ К. Л. К.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 11. II. 1932 р. за масло експортове та десерове ціна 3.40 зол., за літру молока 28—29 сот., літру сметани 1.20 зол., яєць 4.70—4.90.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Львівський Український Театр „Цвіркун" (саля Ремісничої Палати, Стрілецька пл. ч. 7).

Неділя, 14-ого, год. 3.30 попол. **„Наталка Полтавка"**. Ціни найнижчі!

Неділя, 14-ого, год. 7.30 веч. **„Біда біду перебуде"**. Ревія в 14 точках.

Білети можна купувати скорше в Нар. Торговлі.

Великий Театр.

Субота, 3.30 попол. „Жидівка" (виступ М. Голинського).

Субота, 13. II. год. 8. веч. „Сон літньої ночі".

Неділя, 14. II. год. 4. попол. „Королева передмістя".

Неділя, 14. II. год. 8. веч. „Сон літньої ночі".

Понеділок, 15. II. год. 7.30 веч. „Богема" (гост. виступ А. Феллера).

Театр Ріжнородностей.

Субота, 13. II. год. 4. попол. „Роксі".

Субота, год. 8. веч. „Святе полумя" Самерсіт Могема (премієра).

Неділя, 14. II. год. 4. поп. „Роксі".

Неділя, 14. II. год. 8. веч. „Вічне полумя".

Весела Буда (Оссолінських 10).

Щодня, год. 8. веч. **„Люди — марш до буди!"**

Кіна.

АПОЛЬО: „Стежа" (Фербенкс).
КАСІНО: „Трейдер Горн" (В. С. Ван Дайк).
КОПЕРНИК: „4-ка піхотинців" („Наздники").
ЛЕВ: „Зелена бригада". „Зоряна ескадра".
МАРУСЕНЬКА: „4-ка піхотинців" (Наздники).
МІРАЖ: „Намисто королеви". „Еросова стріла".
ОАЗА: „Х. 27" (Марлена Дітріх).
ПАН: „Севілля, місто кохання" (Рамон Новаро).
ПАЛЯС: „Украдений рай".
ПАСАЖ: „Шалений їздець" та додатки.
ПРОМІНЬ: „Душі в неволі" (Сольський, Батицька).
СОНЦЕ: „Ніч у Максіма".
СТИЛЕВЕ: „Він або я" (Гарі Піль) та звукова комедія.
УТІХА: „6 тижнів серед апашів" і додатки.
ХИМЕРА: „Великоміські вулиці".

Програма радіо.

Неділя, 14. II. 1932.

Кенігсберг (217,1) 16.20—18.10 Концерт опер. орх. **Лайпціг** (259,3) 16.10 Концерт лайпц. симф. орх. **Гільверсум** (298,2) 12.40 Концерт камер. орх. **Льондон** (355,9) 22.05 Недільний концерт. **Штутгарт** (360,6) 21.30 „Зигфрид", опера Вагнера. **Гамбург** (372,2) 18.30 Сонати. 20.00 Недільний концерт. **Букарешт** (394,2) 10.45 Релігійний хор. 20.00 і 21.15 Концерт радіорх. **Берлін** (418) 12.00 Турнір орхест. 20.00 Вечір Вагнера. **Стокгольм** (435,4) 16.30 Симф. концерт. **Рим** (441,2) 21.00 Французька музика. **Прага** (488,6) 20.00 Попул. концерт. **Брюкселя** (509,3) 21.00 „Чар вальса".

Понеділок, 15. II. 1932.

Кенігсберг (217,1) 21.00 Гуморески. **Лайпціг** (259,3) 19.30 Любовні вальси. Братислава (278,8) 17.40 Скрипкові сонати. **Гільверсум** (298,2) 21.40 Муринські пісні. **Брно** (341,7) 21.00 Симф. концерт. **Букарешт** (394,2) 20.20 Концерт. **Берлін** (418) 16.30 Нова музика. **Стокгольм** (435,4) 20.00 „Севільський цирулик", опера. **Рим** (441,2) 21.00 Концерт. **Лянгенберг** (472,4) 17.00 Концерт кам. хору. **Прага** (488,6) 19.00 „Тоска", опера. **Відень** (517,2) 20.20 Концерт фільг. орх. 22.00 Трансм. з Ню-Йорку: Муринські пісні.

ЛЬВІВСЬКЕРАДІО.

Субота, 13. II. 1932.

Львів. 11.45 Огляд преси. 11.58 Варш. час. 12.10 Шкільний поранок, присвячений Жовкві. 12.45 Концерт з грам. кружків. 13.10 Комунікати з Варшави. 15.00 Грам. кружок. 15.15 Людові оповідання. 15.30 Пісоньки. 15.45—16.40 Транс. з Варшави. 16.40 Сільва рерум. 17.10 Відчит із Кракова. 17.30 Попол. концерт. 18.05 Програма для дітей. 18.30 Підгалянські пісні. 18.50 Всячина. 19.15 Транс. із Варшави. 19.25 Діяльог про малярство. 19.40 Грам. кружок. 19.45—22.50 Транс. із Варшави. 22.50—24.00 Ретранс. із заграниці.

Неділя, 14. II. 1932.

Львів: 10.00 Богослуження з лат. катедри. 11.58 Варш. час. 12.10 Метеор. комунікат. 12.15 I. часть поранку з Варшави. 13.00 Монюшківська авдиція. 14.00 Трансмісія із Познаня. 14.20 і 15.00 Трансм. з Катовиць. 14.40 Про годівлю череди. 15.55 Для старших дітей. 16.20 Концерт на цитрі. 14.40 Які люди замешкували Европу в передпотопних часах. 16.56 Грам. кружки і Сільва рерум. 17.15 Відчит з Варшави. 17.30 Людові університети в Польщі. 17.45 Грам. кружки. 18.00 Трансмісія з Варшави. 19.00 Всячина. 19.20 Три знаки запиту. 19.40 Спорт. комунікат. 19.45—24.00 Трансмісія з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

На Рідну Школу зложили в зол. ВП.: д-р Евген Дурделло, Львів 20 за 200 штук білетів „Дар Рідній Школі" замість квітів на домовину бл. п. Батька, Дмитро Дубаневич і Андрій Паньків, політичні вязні у Вісніччу 5, інж. Василь Ісаїв і Ерна з Олеарчиків — Катовиці 20 замісць повідомлень про своє вінчання, що відбулось 26. I. ц. р.

Замісць святочних і новорічних желань: Витковицькі — Львів 5, Т-во Укр. Техн. „Основа" Львів 5 замісць желань до Укр. Студ. Тов.; о. Брон. Гоцький — Передільниця 5, Петро Масяк — Мшана 2. — ВП. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа.

Пригадка. Загальні Збори Видавничої Спілки „Діло", кооперативи з обмеженою порукою у Львові відбудуться в суботу дня 13. лютого ц. р. в год. 4.30 попол. в льокалі редакції „Діла". Ринок 10. II. п.

Подяка.

Управа „Кооперативи Український Театр" у Львові почуває себе до приємного обовязку скласти на цьому місці щиру подяку ВП. Паням, які взяли на себе безкорисно всю тяжку працю над підготовленням буфету на „Маскараду" і під час неї, а саме: ВП. Бекесевичевій, Воєвідковій, п-ам Дуткевичівним, Заряцькій, Охримовичевій, Перфецькій, О. Рудницькій, Ів. Шепаровичевій, а зокрема п. Ю. Шепаровичу за провід танцями.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ФОРТЕПЯНИ Bösendorfer-a, Kochkoselt-a Schmid-a по значно знижених цінах. Дім Шопена, Львів, Сикстуська 11. Довгоречинцеві сплати. 1208a 3-3

СРІБЛО продає найдешевше — Домбровський-Розварженський — Академічна 2. 1246 5-15

ПОКОЇ за безцін для приїздних і постійних винаймає Готель „Савой", Собіського 7. 1369 1—5

ВДОВА середніх літ, урядничка у Львові навяже листування з поважним паном на становищі. Ціль матримоніяльна. Неанонімові зголошення Адміністрація „Діла „Усміх щастя". 1367 1—3

ВИЩА ШКОЛА жіночого кравецтва **М. Козловської** розпочала вписи на курс крою й шиття ранішний і пополудневий, Академічна 22. I. п. 1373 1—2

Вища школа жіночого кравецтва **М. КОЗЛОВСЬКОЇ** розпочала вписи на **КУРС КРОЮ Й ШИТТЯ** ранішний і пополудневий, Академічна 22. I. п. 1373 1-2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.